

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹפֵט, הַעֲמוּד
הָאֲמָצְעִי, מֵצַד שֶׁל הַבֵּינָה, שֶׁהוּא
יְדוּ"ד. דִּין מֵצַד הַמַּלְכוּת. שׁוֹטֵר
הוּא שְׁלִיט, (מֵצַד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִשֵּׁם
(בראשית מב)) וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט.
וְכָל הַסְּפִירוֹת הֵיוּ שׁוֹפְטִים מֵצַד
שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה (בֵּינָה), שֶׁתְּפָאֶרֶת
שׁוֹפֵט. וְהֵם שׁוֹטְרִים מֵצַד
הַמַּלְכוּת. שְׁצַדִּיק מִשֵּׁם שׁוֹטֵר
וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׁקֵר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל
תִּהְיֶה וְגו'. מֵצִוָּה לְהַשְׁוֹת בְּעֲלֵי
דִּינִים וּלְהִתְרַחֵק מִדְּבַר שְׁקֵר,
שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ מִשׁוּא פְּנִים (יש בְּדָבָר),
שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹאמֵר בּוֹ
(דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פְּנִים. וְלֵ"א
יִק"ח שֶׁח"ד - בְּסוֹפֵי תְבוֹת אֶחָד.
הַדִּין הַזֶּה צָרִיף לְהִיּוֹת כְּגוֹן שֶׁל
אֶחָד, שֶׁהוּא יְדוּ"ד אֶחָד, שֶׁלֹּא
יִקַּח שָׂחַד, שֶׁהוּא הֵיזָה בְּדִיּוֹקְנוֹ.
וּבְדִין לְהַשְׁוֹת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, וְלֹא
יִטֵּה דִין לְזֶה יוֹתֵר מִזֶּה, אֲלֵא
בְּמִשְׁקָלֶת אַחַת עַד שֶׁיִּקְבְּלוּ הַדִּין.
וְאַחַר כֵּן כָּל אֶחָד נִדוֹן לְפִי
מַעֲשָׂיו.

וּפְרֻשָׁה בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיק -
יִצֵּר הַטוֹב שׁוֹפֵטוֹ. רָשָׁע - יִצֵּר
הָרָע שׁוֹפֵטוֹ. בֵּינּוֹנִי - זֶה וְזֶה
שׁוֹפֵטוֹ. מִי שֶׁהוּא מֵעֵץ הַחַיִּים אֵין
לוֹ דִּין כָּלֵל, אֵין לוֹ יִצֵּר הָרָע, וְזֶה
צַדִּיק גָּמוּר, וְזֶה צַדִּיק וְטוֹב לוֹ.
וְאֵין טוֹב אֲלֵא תוֹרָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(משלי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נִתְתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. וְצַדִּיק וְרָע לוֹ,
מֵצַד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.
וְלִמָּה נִקְרָא צַדִּיק אַחַר שֶׁרָע לוֹ,
שֶׁהוּא יִצֵּר הָרָע? אֲלֵא מִשׁוּם
שֶׁטוֹב שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא צַדִּיק וְרָע
לוֹ, שֶׁאִתּוֹ רָע הוּא תַּחַת
רְשׁוּתוֹ. (כַּעֲבָד תַּחַת רַבּוֹ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, לְמָה נִקְרָא רָשָׁע?
מִשׁוּם שֶׁהוּא הַתַּעֲלָה לְהִיּוֹת רֹאשׁ
בְּיִצֵּר הָרָע שֶׁלוֹ, וְהַטוֹב הוּא תַּחַת
רְשׁוּתוֹ כְּמוֹ עַבְדֵי תַּחַת רַבּוֹ. וְאַף

הַרְשָׂא בְּרִיף הוּא שׁוֹפֵט, עֲמוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא.
מִסְטָרָא דְבֵינָה, דְאִיהוּ יְהוּ"ה. דִּינִין,
מִסְטָרָא דְמַלְכוּת. שׁוֹטֵר, הוּא שְׁלִיט, (מִסְטָרָא
דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק מִתַּמָּן) וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט. וְכָל סְפִירָן,
אֵינּוֹן שׁוֹפְטִים, מִסְטָרָא דְאֲמָא עֲלָאָה,
דִּתְפָאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְאֵינּוֹן שׁוֹטְרִים, מִסְטָרָא
דְּמַלְכוּת. דְּצַדִּיק מִתַּמָּן שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׁקֵר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְיֶה וְגו'.
(שמות כג) פְּקוּדָא לְהַשְׁוֹת הַבְּעֲלֵי דִינִין,
וּלְהִתְרַחֵק מִדְּבַר שְׁקֵר, דְּלֹא יִימְרוּן מִשׁוּא
פְּנִים (יש בְּדָבָר). דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתָמֵר בֵּיה,
(דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פְּנִים. וְלֵ"א יִק"ח שֶׁח"ד,
בְּסוֹפֵי תִיבוֹת אֶחָד. הַאי דִּינִין, צָרִיף לְמַהוּי
כְּגוֹנוֹנָא דְאֶחָד, דְאִיהוּ יְהוּ"ה אֶחָד, דְּלֹא יִקַּח
שָׂחַד, דִּיהָא אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנֵיה. וּבְדִינָא לְהַשְׁוֹת
תְּרוּוֹיְהוּ כְּאֶחָד, וְלֹא יִטֵּה דִינָא לְדָא יִתִּיר מִן
דָּא, אֲלֵא בְּתַקְלָא חַד, עַד דִּיקְבְּלוֹן דִּינָא.
וּלְבַתֵּר, כָּל חַד אֲתַדְן, כְּפּוּם עוֹבְדוּי.

וְאוֹקְמוּנָהּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, צַדִּיק יִצֵּר הַטוֹב
שׁוֹפֵטוֹ. רָשָׁע, יִצֵּר הָרָע שׁוֹפֵטוֹ.
בֵּינּוֹנִי, זֶה וְזֶה שׁוֹפֵטוֹ. מֵאֵן דְאִיהוּ מְאִילְנָא
דְחַיִּי, לִית לֵיה דִינָא כָּלֵל, לִית לֵיה יִצֵּר הָרָע,
וְדָא צַדִּיק גָּמוּר, וְדָא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וְלִית
טוֹב, אֲלֵא תוֹרָה. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (משלי ד) כִּי
לִקַּח טוֹב נִתְתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. וְצַדִּיק
וְרָע לוֹ, מִסְטָרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע. וְאֲמַאי
אֲתַקְרִי צַדִּיק בְּתֵר דְרָע לוֹ, דְאִיהוּ יִצֵּר הָרָע.
אֲלֵא, בְּגִין דְטוֹב שְׁלִיט עָלֵיה, אֲתַקְרִי צַדִּיק
וְרָע לוֹ. דִּהוּא רָע אִיהוּ תַּחַת רְשׁוּתֵיה. (פ"א

כַּעֲבָדָא תַּחַת רַבִּיה).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲמַאי אֲתַקְרִי רָשָׁע. בְּגִין דְאִיהוּ
אֲסַתְלֵק לְמַהוּי רִישָׁא יִצֵּר הָרָע דִּילֵיה,
וְטוֹב אִיהוּ תַּחַת רְשׁוּתֵיה, כַּעֲבָדָא תַּחַת